

A dramatic, high-contrast photograph of a battlefield. In the foreground, soldiers are huddled in a trench, wearing white protective suits and hoods. They are holding rifles, and one soldier on the left is aiming a machine gun. The background is filled with intense orange and yellow fire, sparks, and smoke, suggesting a recent explosion or intense combat. The overall atmosphere is gritty and chaotic.

KRISTIAN KOSONEN
SUMMAN
TERÄSMYRSKY

BAZAR

KRISTIAN KOSONEN

**SUMMAN
TERÄSMYRSKY**

BAZAR

Kiitokset tuesta Taiteen edistämiskeskukselle.

© Kristian Kosonen ja Bazar Kustannus 2022
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-177-3

Taitto: Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

PROLOGI

SUMMA, KARJALAN KANNAS

1. HELMIKUUTA 1940

Pikimustalle, paksun pilvimaton peittämälle yölliselle taivaalle laukaistiin venäläisten asemista valoammus. Aluksi se lensi kovaa vauhtia lakipisteeseensä mutta sitten se alkoi hitaasti vaappua sivusuunnassa luoden hetken aavemaista, luonnotonta valoa taistelukentälle. Luke mattomat varjot pyyhälsivät pitkin poikin maanpinnalla, aivan kuin elämää vieroksuva ympäristö olisi hetkeksi herännyt eloon. Muutaman sekunnin jälkeen valoammus aloitti laskeutumisensa, mutta heti perään seurasi uusi ammus hieman eri suunnasta. Varjojen tanssi jatkui.

Valonkajo paljasti myös taistelukentän todelliset kasvot. Tummiä ruumismyrttyjä makasi silmäkantamattomiin joka puolella, osa niistä oli tykistötulen jäljiltä pahasti silpoutuneita. Yksi aiemmin iltapäivällä tuhottu venäläinen kevyt panssarivaunu paloi aivan suomalaisten juoksuhaudan edessä yhä heikolla liekillä. Tankin kannella retkotti vatsallaan panssarisotilaan ruumis, pää ja oikea käsi roikkuivat elottomasti kannen reunan yli. Mustuneen, osittain kutistuneen vainajan vaatteet ja hiukset olivat kauttaaltaan palaneet.

Koko maankamara oli kranaattien jäljiltä kuin kuun pinta. Vaikka oli sydäntalvi, ei lunta juuri näkynyt. Teräs-sade oli möyhinyt maan kauttaaltaan ja perusteellisesti. Suomalaisten puolella ei ollut ainuttakaan puuta enää pysy-tyssä, niiden kappaleita ja rungonpätkiä lojui kaikkialla.

Piikkilankaesteitä seiso i jonkin matkaa suomalaisten puolustuslinjan edessä, vain harva niistä oli enää alkuperäis-sessä kunnossa. Jäätäneitä puna-armeijan sotilaiden ruumii-ta roikkui irvokkaissa asennoissa näissä rautaisissa lanka-vyyhdeissä. Joidenkin vainajien jäätyneet kädet sojottivat suomalaisten asemia kohti, aivan kuin he olisivat halunneet näyttää uusille hyökkääjille suunnan kuolemaan. Tuhotut panssarivaunut, joita oli myös suomalaisten asemien sisä-puolella, muistuttivat pimeydessä ja valoammusten keino-valossa tykkeineen esihistoriallisia muistomerkkejä, ja niiden hävitysvoima oli valunut lopullisesti kuiviin. Juoksuhauta, korsut ja pesäkkeet kertoivat myös omaa kieltään siitä, kuinka ihmiset olivat kokoontuneet tänne ottamaan tappa-valla tavalla toisistaan mittaa.

Venäläinen Maxim-konekivääri ampui pitkän sarjan, valojuovat piirsivät ilmaan salamannopeasti lentoradan kuvioita. Sitten oli piiskatykin vuoro. Terävä lähtölaukaus kiiri ilmassa, ja melkein samassa räjähdys repi suomalais-ten asemia. Jäistä, paakkuuntunutta mustaa maata lensi korkeuksiin.

Seuraavan viiden minuutin ajan venäläiset syytivät tai-vaalle useita valoammuksia ja konekivääri äyski öisen tap-pavan konsertin kapellimestarina. 45-millinen piiskatykki räiski harvakseltaan mutta säännöllisesti. Summajärven itä-puolelle Lähteen lohkolle ammuttiin lyhyt tykistökeskitys. Suomalaisten puolelta ei ammuttu laukaustakaan millään aseella. Lyhyiden taukojen aikana, jolloin orastava hiljaisuus

tuntui painostavalta, kuului ei-kenenkään-maalta haavoituneen surkeaa, hiljaista valitusta. Ihmispoloisen elämänlanka oli viimeisillään eikä apua ollut luvassa.

Jos joku tapahtumien kulusta täysin tietämätön sivustakatsoja olisi eksynyt paikalle, olisi tämä voinut hyvinkin tehdä sellaisen johtopäätöksen, että venäläiset olivat malttamattoman kiukkuisia jostakin. Sivustakatsoja ei olisi voinut tietää, että mahtava puna-armeija oli takonut päätään verille tässä paikassa jo aivan liian pitkään eikä muutosta ollut vielääkään luvassa, vaikka suomalaisten niskaan oli kaadettu kaikki mahdolliset nykyaikaisen sodankäynnin tappovalineet. Ei siis ihme, että hyökkääjä oli kiukkuinen.

Suomalaisten kärsivällisyys ja tulikuri kertoivat sitten jostakin ihan muusta. Ehkä he eivät halunneet ärsyttää mahtavaa, ylivoimaista vastustajaansa. Tai ehkä he olivat vain loputtoman väsyneitä yön ensi tunneilla sotimiseen, varsinkin kun edellinen päivä oli jälleen mennyt teräshelvetissä. Vähemmän hirvittävät hetket olivat tässä lihamyllyssä harvinaisia, joten niistä kannatti ottaa kaikki ilo irti. Rauhallista, vähemmän sotaista rinnakkaiseloa tuskin kestäisi kovin pitkään. Sen kovia kokeneet suomalais-sotilaat olivat totisesti oppineet parin viimeisen kuukauden aikana. Yksittäisen konekiväärin ammuntaa ja piiskatykin laiskaa räiskimistä ei pidetty suomalaisten puolella enää minään.

Kello oli kaksi yöllä. Pakkanen oli kiristynyt melkein 30 asteeseen. Puuskittaiset tuulenhenkäykset lisäsivät ilman purevuutta tässä miltei puuttomassa, tykkitulen raiskaa-massa kangasmaastossa lähes sietämättömiin lukemiin. Asemissa kyyhöttävät vartiomiehet tunsivat jäätyvänsä. Korsuissa ja bunkkereissa lepäävillä sotilailla oli hivenen helpompaa, mutta kuolema ja epämurkavat olosuhteet olivat

niissäkin jatkuvasti läsnä eikä levosta jatkuvassa metelissä ja vartiovuorojen takia tullut lähimainkaan riittävää.

Samoihin aikoihin jalkaväkirykmentti 7:n komentaja eversti Kustaa Toikka kuunteli villapaitasillaan savuketta poltellen etulinjasta harvakseen kuuluvia sodanääniä. 55-vuotiaan ammattisotilaan otsa kurtistui huolesta. Hän oli varma, että venäläisillä oli aamuksi jotain koiruuksia mielessään. Oli aika tutkia taas karttaa, vaikka nukkuakin olisi pitänyt. Kylmästä hytisten hän tumppasi savukkeen jalkineensa alle ja painui sisälle korsiun.

Rykmentin komentopaikkana toimiva korsu sijaitsi satakunta metriä tukilinjan takana. Taitavasti rakennetussa suojassa oli yksi sisäänkäynti, jonka jälkeen tuli lyhyt käytävä. Sen keskellä oli kaksi vastakkaista ovea, joista toinen kulki Toikan ja tämän adjutanttin huoneeseen. Toinen ovi vei esikuntaupseerien majoitustilaan, jossa pidettiin myös käskynjaot ja tilannekatsaukset. Sieltä oli vedetty suorat yhteydet pataljooniin ja tulenjohtoon. Yksi radisti ja upseeri päivystivät jatkuvasti radion ääressä. Lähetit ja muu esikunnan miehistö olivat majoittuneet viereiseen korsiun.

Päästyään makuukammariinsa Toikka käveli suoraan puupöydän ääreen, pani taas tupakaksi ja alkoi tutkia pöydälle levitettyä karttaa. Keskelle huonetta asetettu kamiina hehkui punaisena. Kuivat koivuklapit paloivat hyvällä liekillä. Korvikepannu lämpeni kamiinan päällä. Lähetti oli ilmiselvästi käynyt juuri äsken ruokkimassa tulta ja pistänyt samalla korvikkeet tulemaan. Lämpö tuntui Toikasta autuaalta kovan pakkasen jälkeen. Hän puhalsi sormiinsa ja nojasi sitten kämmenillään tiukasti pöytää vasten.

Toikan ryppyiset kasvot punoittivat korkeasta verenvaineesta. Vatsassa kiersi epämukavasti ja närästys kiusasi.

Jatkuva stressi, ketjupoltttaminen ja unenpuute horjuttivat sitkeän suomalaisupseerin muutenkin huonoa terveyttä.

Adjutantti kuorsasi laverillaan. Toikka otti henkosen ja vilkaisi alaistaan. Hyvä, että joku sai sentään nukutuksi.

Sitten hän alkoi jälleen tutkia karttalehteä, johon suomalaisen 3. divisioonan puolustuslinja oli piirretty. Pöydän yllä hirsiseinällä roikkui Petromax-lyhty valoa tarjoten. Toikan katse kävi ensin vasemmalla Merkin lohkolla ja siirtyi sitten keskimmaiselle Lähteen lohkolle, jossa sijaitsivat suomalaisten suurimmat ja vahvimmat betonipuolustusrakennelmat. Lopulta hän alkoi tutkia oman rykmenttinsä kaistaa. Se alkoi Summajärven länsipuolelta ja jatkui aina Summankylään, jonka läpi kulki tie suoraan Viipuriin. Puolustuslinja oli toistaiseksi pitänyt, vaikka etenkin panssarintorjunta-aseistusta ja tykistön tukea oli aivan liian vähän.

Jalkaväkirykmentti 7 oli kokenut yli kuukauden kestäneen etulinjassa olon aikana kovia. Se oli ottanut joulun alla rintamavastuun ja joutunut heti alkuun yrittämään vastahyökkäystä, joka oli epäonnistunut täydellisesti. Ylin johto oli aliarvioinut pahasti vihollisen voiman, ja huonosti organisoitu vastahyökkäys oli maksanut suuret määrät suomalaisotilaiden verta. Virheistä kuitenkin opittiin ja suomalaisjoukot pureutuivat kolmen rykmentin voimin puolustamaan entistä tiukemmin strategisesti elintärkeää Summan rintamaa. Jos venäläiset pääsisivät läpimurtoon, heillä olisi tie auki Viipuriin ja sitä kautta myös lopulta aina Helsinkiin asti.

Toistaiseksi suuri puna-armeija oli siis epäonnistunut. Se oli sortunut alusta saakka ylimielisyyteen eikä aselajien yhteistyö ollut toiminut. Tuhannet venäläissotilaat olivat kaatuneet, ja epäpäteviksi pelkureiksi luokiteltuja upseereita oli teloitettu aivan rintamalinjojen tuntumassa. Suomalaisten

puolustus Summassa oli kuin ruosteinen lukko, jota puna-armeija ei saanut millään avatuksi. Mokoma pieni kansa ei saanut enää yhtään pitempään pilata suuren ja mahtavan Neuvostoliiton mainetta.

Toikka oli varma, että vihollisen suurhyökkäys alkaisi hyvin pian, ja heidän tulisi olla silloin valmiita. Valitettavasti reservitkin olivat vähissä ja puolustus piti paljolti tavallisen jalkaväkisotilaan rohkeuden, kekseliäisyyden ja sotataidon varassa. Toikka oli kovin ylpeä divisioonan sotilaista, jotka olivat pääosin kotoisin Länsi-Suomesta ja Hämeestä. Usein Toikka huomasi ihmettelevänsä, kuinka hyvin eri lähtökohdista tulleet miehet olivat sulautuneet yhteen, vaikka kansakuntaa repivästä sisällissodasta oli kulunut vasta parikymmentä vuotta. Tavallinen tehdastyöläinen ja suurkartanon isäntä taistelivat pelotta rinnakkain idän jättiläistä vastaan. Vanhat syvälle juurtuneet riidat ja erimielisyydet oli pantu ainakin vähäksi aikaa syrjään. He olivat kaikki taustoista riippumatta Suomen sotilaita.

Toikka vilkaisi taas selällään nukkuvaa luutnantin arvoista adjutanttiaan. Ajatuksia oli paljon. Oli aika ryhtyä taas töihin.

– Manninen! Manninen! Nouskaa ylös.

Adjutantti venytteli raukeana jäseniään ja haukotteli. Syvä uupumus paistoi urheilullisen, parhaassa iässä olevan miehen kasvoilta. Eikö tuo ukko koskaan levännyt, Manninen kysyi tokkuraisessa mielessään.

Toikka jatkoi määrätietoisesti:

– Tilannekatsaus tunnin kuluttua. Haluan samalla varmuuden, että kaikki yhteydet ovat kunnossa. Ryssä puskee tänään varmasti kovaa päälle.

Manninen nousi täysin voipuneena istumaan ja mutisi johtajansa suuntaan:

- Kyllä, herra eversti. Hoituu.
- Ottakaa nyt kuitenkin ensin korviketta, Manninen,
Toikka tuumasi isällisellä äänellä.
Sodassa ei ollut työaikoja.

1

Sotamies Helge Karppinen kyyhötti noin metrin syvyisessä poterossa polvillaan ja katseli valoammusten lentoa silmä tarkkana. Kivääri oli piippu pystyssä polvien välissä, ja paksuihin villalla vuorattuihin rukkasiin työnnettyt kädet pitelivät asetta tiukoin ottein. Rähjäntyneen näköinen karvalakki oli painettu päähän siten, että vasen korva jäi paljaaksi. Vaikka pakkanen oli hirvittävä, Karppinen halusi teroittaa aistejaan ja pitää varsinkin kuulonsa erittäin valppaana. Hänet oli määrätty kuulovartioon yön ensi tunnilla kohtaan, joka oli yksi linjan vaarallisimmista.

Karppisen korvannipukka hehkui jo punaisena. Hän hieroi korvaa hetken kädellään ja vaihtoi karvalakin asentoa siten, että oikea korva paljastui vuorostaan esiin hyytävälle ilmalle. Niin hän jatkoi tehtävänsä aina minuutin välein. Samalla hän kipristeli kuluneiden lapikkaidensa sisällä kohmettuneita, osin jo tunnottomia varpaitaan. Keskittynyt mutta väsynyt ilme ei värähtänytkään ja silmien määrätietoinen tuijotus pysyi taivaalla. Vartiovuoro, joka oli tässä kylmyydessä lyhennetty tunnin pituiseksi, oli vasta alussa.

Potero oli hieman muun puolustuslinjan edessä. Alun perin paikka oli ollut pikakivääriasema, mutta vihollisen jatkuvan painostuksen ja huonon vallituksen vuoksi siinä pidettiin öisin enää kuulovartioita. Poterosta kulki varsinaiseen juoksuhautaan matala ojentapainen, joka oli tosin

painunut vihollisen jatkuvassa tykistötulessa lähes umpeen. Paikassa ryömivän sotilaan oli totisesti pidettävä päänsä alhaalla.

Sotamies Helge Karppinen oli piirun verran yli 30-vuotias reservin sotamies läheltä Valkeakoskea. Hän oli pien-tilallinen maanviljelijä, aviomies ja kolmen lapsen isä, jonka olemuksessa ja kasvoilla näkyivät kovat, työntäyteiset elinvuodet. Likaisten kasvojen iho oli ahavoitunut ja parkkiintunut. Vihreiden silmien tuijotus oli kovin alakuloinen, mutta samalla siitä oli aistittavissa syvälle juurtunutta älykkyyttä ja ihmisläheisyyttä. Keskimittaisen, jäyhän suomalaismiehen hartiat olivat hieman kumarat ja hoikan vartalon liikehdintä näytti jo hieman jäykältä ja kulmikkaalta. Sitkeyttä ei siitä kuitenkaan puuttunut. Sotamies Karppinen oli hyvä, velvollisuudentuntoinen sotilas, joka oli ansainnut heti sodan alusta saakka muiden aseveljien jakamattoman luottamuksen.

Karppinen päästi toisen kätensä kivääristä ja korjasi jo pahasti repaleisen, mustuneen lumipukunsa asentoa päällään. Huppu oli melkein repeytynyt irti ja sen nyörit roikkuivat enää muutamien säikeiden varassa. Sotilasvyö, joka oli vedetty kireälle lumipuvun päälle, piti sen vielä jotenkin kasassa.

Karppinen näytti kirjaimellisesti linnunpelättimeltä. Vain karvalakkiin kiinnitetty kokardi, sotilasvyö ja kivääri kertoivat Karppisen olevan velvollisuuttaan suorittava sotilas. Muu vaatetus oli tuotu siviilistä. Päällysvaatteina olivat rispaantuneet sarkatakki ja -housut, joita Karppinen oli käyttänyt talvisin kotitilansa arkisissa askareissa jo vuosia. Lampaanvillasta kudottu paksu, pahasti virttynyt likainen villapaita kurkisti takin alta kaulaan asti. Housujen alla oli kahdet villahousut päällekkäin, ja lapikkaisiin, kaksien

villasukkien sekaan Karppinen oli tunkenut kaiken kukkuraksi kuivaa heinää. Tässä pakkasessa mikään ei vain tuntunut valitettavasti riittävän, kylmyys hiipi kimppuun jo 15 minuutin ulkona olemisen jälkeen kuin jokin salakavala kulkutauti. Karppinenkin oli lapsesta saakka tottunut kylmään, mutta rajansa kaikella. Olosuhteet olivat hirvittävät.

Konekiväärisuihku viuhui samassa Karppisen pään ylitse. Hän veti itseään vaistomaisesti alemmaksi ja hieroi rukkasella kuuraista parransänkeään. Aistit pysyivät koko ajan valppaina, vaikka kuukauden päivät jatkuvassa tykistötulussa olivat huonontaneet hänen kuuloaan. Kovien teräsmyrskyjen jälkeen hänen korvansa soivat aina vain kipeämmin, minkä vuoksi Karppinen oli alkanut pelätä, tulisiko hän tätä menoa pian kokonaan kuuroksi.

Uusi sarja. Hieman alemmaksi. Luodit hakkasivat poteron reunaa ja paakkuuntunutta maata putoili Karppisen päälle. Hän käpertyi poteron seinää vasten sikiöasentoon, veti päätään syvemmälle hartioittensa väliin ja syleili asettaan. Jännittynyt ilme levisi samassa Karppisen kasvoille. Hän epäili vakaasti, että vihollisella oli koiruudet jälleen mielessään, vaikka konekiväärin räiskinnässä ei sinänsä ollut mitään ihmeellistä.

– No, no, hän mutisi itsekseen ja otti taas paremman otteen kivääristään.

Kylmyys katosi hetkeksi Karppisen kimpusta. Suonissa kuohuva veri ja adrenaliini sysäsivät vaivat hetkessä syrjään. Sydän pamppaili paksun vaatekerran alla vimmatusti. Tunne ei ollut uusi, mutta Karppinen ei siihen tottuisi koskaan. Hän vihasi sotaa sydänjuuriaan myöten.

Karppinen kuului JR 7:n 2. pataljoonan 6. komppaniaan, joka oli koottu aluemääräysten mukaisesti Sääksmäen ja Valkeakosken seudun reserviläisistä. Komppania vastasi

Summajärven länsipuolella puolustuslohkosta, johon kuului satakunta metriä melkein umpeen murjottua juokshautaa ja muutama katettu pikakivääri- ja konekivääriasema. Kolme pahasti vajaata joukkuetta oli majoittunut hieman pääpuolustuslinjan taakse syvälle maan sisään kaivettuihin miehistökorsuihin, joihin kulki omat pätkät yhdyshautaa. Hieman kauempana linjasta oli vielä korsi neljännelle joukkueelle, joka oli reservissä ja valmiudessa tekemään vastahyökkäyksiä kohtiin, joissa vihollinen oli mahdollisesti päässyt pureutumaan kiinni tai jopa läpäisemään suomalaiskomppanian harvan puolustuslinjan. Rauhallsimpina hetkinä linjaa vartioi kuusi sotilasta ja öisin kahdeksan, loput saivat olla tuolloin korsiissaan levossa.

Vihollinen piti tauon tulituksessaan, hetkeen ei edes valoammuksia ammuttu taivaalle. Haavoittuneen venäläisotilaan surkea nyyhkytys kuului jostain läheltä. Paljon sotaa nähnyt Karppinen ei voinut kuin ihmetellä, kuinka ihmeessä haavoittunut saattoi olla vielä tässä pakkasessa hengissä. Miesparka oli todennäköisesti tuupertunut taistelulentälle venäläisten viimeisessä kunnan hyökkäyksessä, josta oli kulunut jo melkein kymmenen tuntia. Sitkeässä näytti olevan aron pojan henki, Karppinen ajatteli kiväärinsä liipaisinkaarta samalla rukkasellaan hivellen.

Karppinen ei voinut olla tuntematta sääliä haavoittunutta kohtaan. Suomalainen perheellinen mies oli oppinut rankkojen elinvuosiensa aikana ja vanhemmiltaan saamansa kasvatuksen ansiosta kunnioittamaan kaikkia ilman, että ajatuksissa oli lainkaan oman edun tavoittelua tai kateutta. Vihollinen oli ihminen siinä missä Karppinenkin, ei edes sota ollut pystynyt muuttamaan sitä. Tuskin tuokaan ihmispoloinen olisi halunnut valuttaa vertaan tänne pohjoisen jääkylmälle tantereelle.

Viisi minuuttia myöhemmin venäläisen valitus vihdoin lakkasi. Karppinen nousi pystyyn polvilleen ja terästi taas kuuloaan. Liekit napsuivat tuhoutuneen panssarin pinnalla kolmenkymmenen metrin päässä edessä. Tuuli ulvoi harvakseltaan. Muita ääniä hän ei kuullut, mikä sai hänet pakosti valppaaksi. Suuri tasainen taistelutanner oli hyvin harvoin näin rauhallinen ja äänetön. Karppisen kohmetuneet sormet puristuivat kovemmin pystykorvakiväärin ympärille. Jos tulisi tarve ampua, hän ottaisi aivan viime hetkellä oikean kätensä paljaaksi.

Karppinen konttasi kahden metrin levyisen poteron oikeaan reunaan ja kurkisti varovaisesti reunan yli suuntaan, josta tiesi suomalaispartion lähteneen hiukan aiemmin liikkeelle. Sitten katse haravoi tarkkaan koko näkymän. Ennen vartiovuoron alkua joukkueenjohtaja kersantti Männistö oli kertonut Karppiselle, että muutaman pioneerin oli tarkoitus yön ensi tunneilla miinoittaa ja korjata piikkilankaesteitä oikealla etumaastossa. Männistö oli käsenyt joukkueesta kaksi miestä varmistamaan pioneerien työtä.

Saatuaan tehtävänsä valmiiksi pioneerit palaisivat takaisin ja varmistamassa ollut kaksikko jatkaisi yhä pitemmälle vihollislinjoja kohti ja tiedustelisi mahdollisuuksien rajoissa pienen koivumetsän kätköissä olevat vihollisasemat ja viime aikoina linjojen väliin venäläisten kaivamat rynnäkkökaivannot, joita he olivat jo käyttäneet edellisen päivän raivokkaassa hyökkäyksessä. Jos siunaantuisi tilaisuus, suomalaisparivaljakko nappaisi myös vangin. Se olisi kuitenkin melko epätodennäköistä, koska aukeassa tykistötulen hakkaamassa maastossa vastaanhangoittelevan vangin raahaaminen mukana takaisin omille linjoille olisi varmasti työlästä.

Partiotehtävä oli hengenvaarallinen, eikä Karppinen kadehtinut lainkaan aseveljiensä osaa. Juuri siksi Männistö olikin määrännyt tehtävään kaikkein rämöpäisimmät ja taitavimmat sotilaansa: korpraali Hietarinteen ja sotamies Mukkulan. He olivat lähtökohdiltaan ja luonteiltaan kuin yö ja päivä mutta silti erottamattomat. Heidän lähes tarunhohtoinen maineensa oli kiirinyt jo kotirintamalle asti, eikä ollut ihme, että heitä kutsuttiin aseveljiensäkin keskuudessa kunnioittavan leikkisästi: ”paita ja perse”. Kumpi oli kumpi, ei ollut vielä tähän päivään mennessä selvinnyt kenellekään.

Karppinen ei huomannut oikealla mitään ihmeellistä tai epäilyttävää. Ruumismyttyjä ja muuta sodan jätettä näkyi vain palavan tankin liekkien heikossa kajossa. Pimeys oli nielaissut suomalaispartion täydellisesti huomaansa.

Karppinen konttasi jälleen vasemmalle, asetti kylkensä penkkaa vasten ja kurkisti vuorostaan siihen suuntaan. Oikean käden etusormi syyhyisi rukkasen sisällä. Hän olisi jo halunnut asettaa sen valmiiksi liipaisimelle, mutta hätiköinti olisi voinut tässä kylmyydessä kohmettaa sen juuri ratkaisevalla hetkellä. Parempi oli vielä odottaa.

Sydän pamppaili rintakehässä kuin viimeistä päivää ja veri kuohui suonissa valtoimenaan. Hengitys muuttui kii-vaaksi puhkumiseksi, suusta purkautunut lämmin ilma huurtui kylmässä. Karppisen päänahkaa kutitti karvalakin alla armottomasti ja pinttyneen likainen ihokin kihelmöi ympäri vartaloa epämukavasti. Katse kiersi näkymän yksityiskohdasta toiseen. Karppinen toivoi hartaasti, että hänellä olisi ollut valoammus käytettävänä. Ne olivat kuitenkin edellisenä yönä loppuneet, eikä uutta täydennystä ollut vielä tullut. Aina oli jostain pula. Otsa kurtussa Karppinen terästi kuuloaan muttei erottanut mitään poikkeavia ääniä.

– Helvetin helvetti, hän manasi itsekseen ja nosti samalla kiväärinsä varovaisin, harkituin liikkein poteron penkan päälle.

Karppinen painoi kiväärin poskeaan vasten ja tihrusti oikealla silmillään tähtämien läpi etumaastoon. Vasen poskipää nousi vasemman silmän peitoksi. Aseen piippu pysähtyi yksi toisensa jälkeen etumaastossa lojuneiden kaatuneiden kohdalle. Ehkä venäläispartio piilotteli kuolleiden toveriensa seassa. Sitä taktiikkaa vihollinen oli käyttänyt yön pikkutunneilla jo useasti.

Juuri kun Karppinen alkoi olla varma, ettei mitään vaarallista ollut tekeillä, kuului jyrkästi vasemmalta teräviä napsahduksia. Äänet tulivat lähimpien, tiheimpien piikkilankaesteiden seasta. Karppinen siirsi salamannopeasti kiväärinsä piipun siihen suuntaan ja pudotti rukkasen kädestään. Etusormi hiipi tottuneesti liipaisimen painoksi. Hän oli aivan varma, että vihollispartio oli päässyt livahtamaan hänen silmiensä editse aivan juoksuhaudan tuntumaan asti.

– Perkele, Karppinen kivahti ja pyrki terästämään katsettaan entisestään. Äänet paljastivat, että joku hääräsi parasta aikaa leikkurillaan piikkilangan kimpussa. Napsauksia kuului harvakseltaan mutta säännöllisesti. Silmillään Karppinen ei heikossa valossa erottanut vielääkään mitään.

Karppinen katsoi jyrkemmin vasemmalle, missä aivan äänien edessä sijaisi katettu suomalaisten konekivääriasema. Hän tiesi, että sielläkin oli yhden miehen vartiointi, mutta miksi sieltä ei ammuttu. Kai nyt vartiomies kuuli samat äänet kuin Karppinenkin. Yksi vyöllinen luoteja olisi tehnyt pahaa jälkeä venäläispartion keskuudessa näin lyhyeltä etäisyydeltä.

Hetken Karppinen ajatteli lähteä konttaamaan konekivääriaseman suuntaan mutta luopui nopeasti ajatuksesta.

Sotalakien mukaisesti vartiopaikkaa ei saanut jättää pelkkien epäilyksien takia. Ei, hän katsoisi tämän tilanteen loppuun tässä pahaisessa poterossa.

Karppisen paljaat sormet alkoivat jo kohmettua. Hän päästi otteensa, puristi käden nyrkkiin ja puhalsi muutama kerran ilmaa kämmenen sisään. Sitten hän asetti etusormen taas liipaisimelle. Helpotus jäi lyhyeksi. Odottaminen tuntui ikuisuudelta.

– Naps!

Ääni kuului hieman pitemmän tauon jälkeen uudelleen. Karppinen nosti varovaisesti päätään ylemmäksi ja tihrusti silmä kovana etumaastoon. Vihdoin hän huomasi hämärän keskellä tiheän piikkilankaesteen takana liikettä. Salamanopeasti hän siirsi tähtäimen näkemäänsä kohti ja puristi liipaisinta.

– Pam!

Laukaus kuulosti hiljaisuuden jälkeen kuin kranaatin räjähdykseltä. Karppinen teki kiväärinsä pulttilukolla latausliikkeen ja ampui uudelleen. Piikkilankaesteen takana alkoi vipinä ja joku karjui vimmatusti tuskaansa. Nyt Karppinen erotti vihollisotilaat paljon paremmin, äkkinäiset liikkeet paljastivat heidät.

Karppisen kolmas luoti lähti matkaan huolellisesti tähdättynä. Polvilleen noussut vihollisotilas tuupertui hengettömänä piikkilankavyyhdin sekaan. Haavoittunut jatkoi entistä kovemmin surkeaa huutoaan. Kolme venäläisotilasta lähti konttaamaan vimmatusti taaksepäin. Karppinen henkäisi syvään ja otti tasajyvän kohti miestä, joka oli ehtinyt hieman tovereidensa edelle. Etäisyyttä Karppisen poterosta ei ollut pakoon pyrkivää viholliseen kuin viitisenkymmentä metriä, osuminen oli tältä matkalta aika lailla varmaa.

TALVISODAN HYYTÄVIMMÄT TAISTELUT

Sotamies Karppinen tarkkailee öistä maisemaa Karjalan kannaksella. Hän yrittää olla paleltumatta tulipalopakkasessa ja siirtelee rähjäntynyttä karvalakkiaan vuoroin korvalta toiselle, jotta kuulisi pienimmänkin rasahduksen.

Karppinen ei näe vilaustakaan korpraali Hietarinteestä ja sotamies Mukkulasta, jotka kersantti Männistö lähetti lähimaastoon varmistamaan pioneerien miinoitustöitä. Hietarinne ja Mukkula osaisivat kyllä hoitaa hommansa huomaamattomasti, mutta nyt yö on liian hiljainen. Venäläisillä on pahat mielessä.

Kristian Kosonen kuvaa kuudennessa sotaromaanissaan talven 1940 ankarimpia taisteluja Summan rintamalla, missä helppoon läpimurtoon luottanut puna-armeija joutui kokemaan nöyryyttäviä tappioita. Kertomus herättää eloon jäätävän kylmän talven ja niukoin resurssein varustetut miehet, jotka taistelivat uskomattoman itsepintaisesti idän jättiläistä vastaan.

9 789523 761773

84.2 • ISBN 978-952-376-177-3

BAZAR www.bazarkustannus.fi

Kannen suunnittelu Mika Tuominen

Kannen kuvat SA-kuva, Mika Tuominen